

Nr 98.

Av herrar **Mannerskantz** och **Heiding**, om föreskrifter rörande visst format för valsedlar vid allmänna val.

En viktig förutsättning för vårt demokratiska samhällsskick är att vid allmänna och kommunala val medborgarna kunna räkna med att valhemligheten är fullständig och detta icke blott i lag och författning utan även i praktiken.

I ett par avseenden är emellertid detta icke alltid fallet. Bevittnandet av namnteckningen å äktamakekuverten kan ibland hava en viss betydelse härutinnan, men det är måhända icke möjligt att helt eliminera denna olägenhet, då givetvis den äkta make, som överlämnar åt den andra maken att rösta, måste vara på ett betryggande sätt skyddad mot förväxling eller ombyte av röstsedel.

Däremot förekommer i stor omfattning en olägenhet, som utan alltför stort besvär borde kunna elimineras. När inga bestämmelser nu gälla beträffande valsedlarnas storlek och format, förekomma nu i detta hänseende mycket växlande typer av valsedlar. Detta har ofta till följd att ett partis valsedlar kunna ovikta inläggas i valkuvertet, medan ett annat partis sedlar måste vikas en eller ibland till och med två gånger för att rymmas i kuvertet. I valdistrikt, där så olika format förekomma, är det icke förenat med någon större svårighet att känna, vilken sorts valsedel kuvertet innehåller, och med någon vana och uppmärksamhet kan man ofta rent okulärt fastställa samma sak.

Detta missförhållande har — åtminstone i vissa valkretsar — så allmänt uppfattats att man allvarligen måste räkna med att allmänheten icke anser att valhemligheten är absolut. Att det icke alltför sällan inträffar, att personer av denna anledning avhålla sig från att rösta torde vara ett beklagligt faktum.

Ett effektivt sätt att undanröja detta allvarliga missförhållande är att föreskrifter utfärdas, innebärande att valsedlar skola för att vara giltiga hålla visst bestämt format. Man kan invända, att detta skulle kunna medföra att de partier som vilja använda spaltade valsedlar upptagande en eller flera suppleanter skulle tvingas göra trycket så sammanträngt, att sedeln förlorar i tydlighet och prydlighet. Detta kan dock icke gälla om blott sedels format blir tillräckligt stort.

Man torde icke med nödvändighet behöva tillämpa samma format i hela landet eller vid alla slags val, om detta skulle anses innebära nackdelar. Man kan t. ex. tänka sig att samtliga partier inom en valkrets i god tid

förhandla med varandra eventuellt under länsstyrelsens hägn, angående valsedelpapperets format, varefter detta för varje valkrets fastställes av länsstyrelsen respektive överståthållarämbetet.

Även om tekniska skäl kunna anföras emot stadgad likformighet för valsedlarna, är valhemligheten av så fundamental betydelse i vårt samhällsliv att den måste givas utslagsgivande betydelse. Exempel från utlandet kunna påvisas som äro mycket avskräckande.

Under återopande av vad vi härovan anført få vi hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag till sådana bestämmelser beträffande vid allmänna val brukade valsedlar att valhemligheten därigenom blir fullständigt skyddad.

Stockholm den 23 januari 1943.

Axel Mannerskantz.

Arthur Heiding.
